

A banovói erdők

Kovács Izabella fordítása

Ötéves voltam, amikor beköltöztünk a Banovo Motelbe. A vadászterület tíz kilométerre volt az első településtől, de a főúttól csak néhány száz méterre. A nagyapád, a mama, Jovan és én két évig éltünk a hotelszobában. A franciabalkonos ablakok közül az egyik a parkolóra, a másik a körös-körül elterülő erdőre nézett, amely körbevette az épületet. Emlékszem a teherautóra, amellyel átszállítottuk a dolgainkat és az anyósülésre, ahol anyám ölében állva figyeltem, hogyan szűkül az út. Ez előttről nem emlékszem semmire, és ha a kora gyermekkori fényképeimet nézem, olyan, mintha azok valaki máséi lennének, nincs rajtuk rossz emlék. Nincs semmilyen. Ez az egyetlen szakasza az életemnek, amely irigylésre méltó.

Te most négyéves vagy, és nemsokára szert teszel az első emlékeidre. Lehet, hogy az udvar belevésődik az emlékezetedbe, és nem fogod tudni egy nap, amikor majd a korai fotóidat nézegeted, hogy azok a tiéd-e, és büszkének kell-e lenned rájuk. Az anyád vagyok, és ezt azért írom, mert az elkövetkező napokban minden, ami történni fog, nem tőlem függ majd, hanem inkább az én távozásomtól, mert te egy megbélyegzett gyerek leszel. Olyan, akit a szülei elhagytak, és joggal fogsz bennünket utálni, főleg engem.

Amikor annyi idős voltam, mint most te, a szüleimnek még nem volt saját otthonuk. Gyakran költözködtünk egyik városból a másikba, vagy csak otthagytak bennünket falun, a nagymamánál. Így az erdő volt az első otthonom, amelyre emlékszem. Ezért hiszek a fák gyógyhatásában, a fátörzsek erejében, ezért viszlek el gyakran Banovóba, még akkor is, ha ott már semmi sincs a rozoga épületeken kívül, amelyeket már benőtt a gaz, a növényzet.

Részlet Vesna Korać: *Divlja loza, bršljan* (Adresa, Novi Sad, 2007) című regényéből.

Még mindig magam előtt látom a lelőtt vadakat és a fából készült reszeket, amelyekben a rövid farkú hajtóebeket tartották. A hajtóvadászatokat, a reggeli tolongásokat és a puskákkal felfegyverkezett emberek euforikus üdvivalgását. A földre kiterített madarak hosszú sorát, a foglyok és fácánok rikító tollait. Jovannal végigjárjuk és megszemléljük a megölt szárnyasokat. A kifejezéstelen tekintetük láttán leszögezem, hogy többé nem fognak repülni, csak ennyit, és hogy a halál nem szörnyű. És hogy azaz semmi sem változik. Nem érzek szánalmat. Megölt őzek és szarvasok, egyszer még egy vadkan is. Bográcsok.

Egy konyhán étkeztünk a vendégekkel. Korán hozzászoktunk az erős illatokhoz, a különböző fűszerekhez és az ínycségekhez, azt ettük, amit a többiek. Emlékszem azokra a napokra, amikor az apám zöld üvegeket célozgatva gyakorolt, amelyeket a parkolóőr, Napóleon dobált föl neki a magasba, míg Jovan és én az ablakból figyeltük, lakat alatt. Még mindig felöltik bennem ez, amikor nem tudok valahova elmenni, még akkor is, ha az ajtó most nincs bezárva.

Képtelen vagyok az elkövetkezendő időre gondolni, de el tudok mesélni mindent, ami megelőzi azt a napot, amikor majd felébredsz, oly aprón és védtelenül, és észreveszed, hogy többé már nem fekszem melletted. A te végzeted, az elhagyatottságod, mindig meg fog különböztetni a veled egykorúaktól, ez betetézi majd az én bűnömet, a szülés bűnét. Ezért kell időben összeszedned magad és olyan tudásra szert tenned, amivel megvédheted a saját történeted.

Az emberek, akikre emlékszem, egy közös tablót alkotnak, amelyre napfény vetül egy hatalmas teremben, egy magas ablakból. Közülük már senki sincs az élők sorában. Ott a csendes tó mellett a banovói erdőben, ahol minden hiányt és harmóniát áraszt, ők határozták meg a gyermekkoromat.

A házmester, Dunderski Borislav, a híres Dunderski család sarja anyai ágon, akinek a nevét örökölte, mert az apja, aki tisztázatlan körülmények között hunyt el egy vadászat alkalmával a saját puskája által, soha nem ismerte el. Az anyja, Dunderski Milica, a motel főszakácsa, testes asszony, kerek, puha és öblös hangú, akinek teljesen ősz a haja és a szemöldöke, a bajusza erős, akinek a természetes elevensége és életereje gyorsan elillan, amikor majd értesül a fia tragikus haláláról, majd kis időre rá ő is meghal.

Svetislav és Gonca, a csaposfiúk, egyetemisták, később diplomás jogászok, akik majd egy közúti balesetben hunynak el, az erdőből kivezető úton, a főútnál.

Napóleon, a parkoló őre, félkarú, a ruhája ujjá egy gombbal van odaerősítve a mellkasához, nyomtalanul eltűnik egy nap, amikor az Állambiztonság küldöttsége a vadászterületre látogat.

A közeli roma falu zenészei s közülük is a harmonikás, Perica, aki sakkozni tanít, és aki szintén meghal a polgárháborúban a Dunán túl, önkéntesként az első roma brigádban.

De itt van apa testvére is, a mi nagynénénk, Anča, aki félbehagyta az irodalmi tanulmányait az egyetemen, mert terhes lett, és az újszülött gyermekét otthagya a sorstól soha meg nem kapott férj szüleinél, elszökött a síkságra a bátyjához, és beállt napszámosnak, azért, hogy majdnem egy év elmúltával, arra a hírré, hogy nem láthatja többé a fiát, boldogan és mosolyogva öngyilkos legyen a hotelszobában.

Ők alkották a mi népes családjunkat, Jovanét és az enyémet. Óránként váltakoztak, jöttek-mentek a saját váltásukból, eltűntek azon a szűk úton, amely az erdőn át a főúthoz vezet, és onnan ki tudja merre, a nagyvilágba. Jovan és én a főbejárat előtti lépcsőn ülve kísértük ki és fogadtuk őket. A kora reggeli órák – amikor még nem gyűlt össze mindenki – voltak a legnehezebbek számunkra, mert lassan teltek. Elsőnek anyu kelt fel, utána jött Napóleon. Bolondozik még megy, vissza-visszapillant, mintha követnék, várja, hogy anya behívja. Utána Borislav és Milica, végül Svetislav, Gonce és Anča. A terembe legutoljára apa jön be. Elmegy a pult mellett, be a konyhába, csípőre teszi a kezét, és azt mondja, „huh”. Hirtelen síri csend lesz, és a szakácsnőn kívül senki sem mer kérdezni tőle semmit. A főnök az éjjel berűgött.

Anya odaviszi az asztalához a kávé, és apa ezután magányába burkolózik, míg a személyzetnek egy újabb munkanap kezdődik. Az én öcsikém megállapítja, hogy mi is munkások vagyunk, csak még nem kapunk fizetést, pontosabban apa veszi fel. És nekem is úgy tűnik, hogy átejtettek minket, de hiszem azt, hogy a dolgok rendbe jönnek.

Milicától hallottam, hogy az emberek meghalnak, amikor megöregszenek. Szokása volt ilyeneket mondani a negyvenéves, agglegény fiának. Megvárjuk, míg az apánk meghal, és elmegyünk a városba a borítékért. Nem tudom, hogy ez mikor következik be, de azt hiszem, hogy kivárjuk. Gonce és Svetislav arra akarnak rávenni bennünket, hogy énekeljük el a *Hoćemo li tetku u čarapu* című dalt. Akarjuk! Anča néni nevet: „Ezek az én gyerekeim.” Kínálnak és ígéretnek nekünk ajándékokat, de mivel már annyiszor kijátszottak bennünket, nem akarunk ingyen énekelni, elhagyjuk a konyhát, ahol mindenki suttog, és megyünk a parkolóra Napóleonhoz. Még hideg van, és harmatos a reggel. Napóleon dadog, semmit sem értünk, de mindenre igennel válaszolunk. A köd lassan felszáll a fákról, kitágul a horizont, és megjelenik a völgy, azután az erdő és végül az egész tó.